

# LEVEN MET KUNST

Martin Visser was een begenadigd meubelontwerper en een gepassioneerd kunstverzamelaar. Voor hem was kunst een eerste levensbehoefte.

TEKST: *Ellen Leijser* FOTOGRAFIE: *Graciela Rossetto*



Stijn Huijts is de directeur van het Bonnefantenmuseum. Achter hem werk 'Serie van vijf schilderijen' van Ellsworth Kelly uit 1966.

**Rechterpagina:** De tentoonstelling in het Bonnefantenmuseum is een representatieve selectie van de verzameling en de werken van Martin Visser.

## Wie is Stijn Huijts?

Stijn Huijts (52) is vanaf maart 2012 directeur van het Bonnefantenmuseum in Maastricht. Van 2007-2012 was hij directeur van culturele instelling Schunck in Heerlen. Daarvoor was hij directeur van Het Domein in Sittard. Verder is hij jurylid voor de Koninklijke Prijs voor Vrije Schilderkunst.

## Tentoonstelling:

Martin Visser, verzamelaar, ontwerper, vrije geest tot en met 17 juni in Bonnefantenmuseum Maastricht. [www.bonnefanten.nl](http://www.bonnefanten.nl)

**J**e kunt wel zeggen dat Stijn Huijts met zijn neus in de boter is gevallen. Hij was amper een week directeur van het Bonnefantenmuseum in Maastricht toen hij de opening mocht verrichten van de intrigerende tentoonstelling over Martin Visser. Visser is vooral bekend door zijn slaapbank BR02, die hij in 1958 ontwierp. Nog steeds wordt er elke dag ergens ter wereld een exemplaar van het strakke, tijdloze meubel verkocht. Maar Visser, die drie jaar geleden is overleden, was veel meer dan een meubelontwerper. Hij leefde met kunst alsof het zijn zuurstof was. Zijn omvangrijke collectie heeft hij – gedurende zijn leven al – deels verkocht en deels geschonken aan het Kröller-Müller Museum. Een representatieve selectie van honderd kunstwerken is nu te zien in Maastricht.

## Woonhuis en museum tegelijk

Huijts zit dus nog in zijn 'Bonnefanten-wittebroodsweken' als we met hem de expositie van Visser bekijken. We beginnen in de eerste zaal met de meubels, inmiddels klassiekers uit de geschiedenis. Huijts vertelt dat Visser eind jaren veertig op de meubel-afdeling van de Bijenkorf werkte. 'Tussen de middag ging hij graag op stap om een atelier te bezoeken van Appel of een andere Cobra-kunstenaar.' Halverwege de jaren vijftig verhuist Visser naar Bergeijk waar hij als ontwerper bij Spectrum aan de slag gaat. In 1955 laat hij een bungalow bouwen door Rietveld. Dit huis, met een latere aanbouw van Aldo van Eyck, is voor Visser woonhuis en museum tegelijk. Hij woont er te midden van zijn kunst. 'Zijn leven stond in het teken van het leven met de kunst. In dat relatief kleine huis met die dwingende architectuur van Rietveld, »





kwamen al die verschillende types kunst samen.' Een prachtige fotoserie van Johannes Schwartz laat zien hoe die kunstwerken onderdeel waren geworden van het dagelijkse leven. Schwartz heeft drie jaar aan het project gewerkt en hij heeft Visser nog ontmoet en gefotografeerd.

In 1959 heeft Visser een deel van zijn Cobra-collectie van de hand gedaan. Zijn focus lag vanaf dat moment op de neo-avantgardistische kunst. Zo verwierf hij in ruil voor de Cobra-werken drie monochrome kunstwerken van Piero Manzoni. 'Dat was heel vooruitstrevend. Het is trouwens de eerste keer dat dit museum een Manzoni toont.' De Cobra's waar Visser zijn verzameling mee begon, zijn uitgewaaierd over de wereld. 'Om het verhaal compleet te maken en daar toch iets van te laten zien, zijn we op zoek gegaan naar een werk waarvan we zeker wisten dat het uit de Visser-collectie kwam.' Met een lach: 'Tot onze verrassing hebben we dat werk gevonden in onze eigen collectie!' En hij loopt naar een vitrine met een bizar houten beeld van Karel Appel. Visser stond vaak aan het begin van een carrière van een kunstenaar. 'Het verzamelen was voor hem een manier van leven. Hij was een verzamelaar met een enorme drive. Hij was georiënteerd op het nieuwe. Visser was echt een kunstenaarsmens, bij wie de kunstenaars over de

vloer kwamen. Hij had een gevoelige antenne voor nieuwe kunst, wist en voelde wanneer iets goed was. Hij was niet iemand die de kunst in een museum zag en het ging verzamelen, het was eerder andersom. Vanuit zijn verzamelaarschap is die kunst in de musea terechtgekomen en is het een canon geworden.' Huijts vindt dan ook dat Vissers waarde voor museale collecties in ons land groot is en dat zijn rol wordt onderschat. 'Hij is niet alleen de man van de slaapbank. Ik hoop dat deze tentoonstelling dat laat zien.'

### *'Visser was een verzamelaar met een enorme drive'*

#### **Krabbels en kaarten**

Het hart van de expositie wordt gevormd door werken op papier in combinatie met archivalia. Juist die persoonlijke brieven, krabbels en kaarten van en aan kunstenaars geven een goed beeld van de diepgevoerde passie waarmee Visser zijn collectie bijeenbracht. 'Ik heb hem nooit gekend, maar ik heb begrepen dat het een heel aimabele man was. Iemand met veel contacten en die heel gedreven was. Juist de persoonlijke contacten met kunstenaars waren belangrijk voor hem. Ik geloof niet dat het voorkwam dat hij iets kocht van iemand die hij niet ontmoet had.' Volgens Huijts liet Visser zich ook door kunstenaars adviseren. 'Aan Carl Andre vroeg hij advies over het overhevelen van zijn werk naar het Kröller-Müller Museum. Andre antwoordde dat >

**Links:** werk 'Head' van A.R. Penck (1982).  
**Midden:** Slaapbank 'BR 02' van Martin Visser (1958-1960).  
**Rechts:** Directeur van het Bonnefantenmuseum Stijn Huijts met op de achtergrond interieurfoto's van het woonhuis van Visser in Bergeijk. Interieurfoto's van Johannes Schwartz. Maquette van Stenor Total Activity in Maarssen.  
**Linkerpagina:** Zaaloverzicht met werk van Richard Long. Op de grond 'Bergeijk Circle' (1982) en aan de muur '4 Circles' (1960).



**Links:** 'Serie van vijf schilderijen' van Ellsworth Kelly (1966). **Rechts:** Nonagon van roestvrij staal van Walter de Maria (1974). **Rechterpagina:** Zaaloverzicht met werk van Panamarenko (vitrine) genaamd 'Thermo photovoltaic energy convector' (2001). Aan de muur en op de grond werken van Daniel Buren: 'Papier collé blanc et vert' en links 'Peinture sur toile' (1970).

hij het wel moest doen, maar dat hij vond dat in musea kunstwerken er vaak zo droevig bij staan. Hij schreef: 'Zoals kinderen in een weeshuis, terwijl ze bij jullie thuis in zo'n warme, liefdevolle omgeving staan.' Huijts glimacht: 'Hier komt weer mooi naar voren hoe belangrijk dat leven met de kunst was. En ik herken dat dilemma ook wel. Ik vind dat je als museum een verantwoordelijkheid hebt om een goed huis te zijn voor een kunstwerk, dat het geen mausoleum wordt. Je moet voorkomen dat een museum zijn ziel verliest. Dat doe je door goed te kijken, door je goed te verdiepen in de kunstwerken. Met name ook in relatie met de kunstenaar.'

### Imposant

Bij binnenkomst in de grote zaal vol minimal art stukt je adem van bewondering. Visser was getroffen door de kracht en schoonheid van het werk van Amerikaanse minimalisten als Carl Andre, Sol LeWitt, Bruce Nauman en Donald Judd. 'Normaal ben je gewend dit soort werken in het groot aan te treffen, maar het moest passen in dat kleine huis in Bergeijk. Dit is allemaal speciaal voor zijn woning gemaakt. Dat is zo interessant: ze zijn het product van het persoonlijke contact tussen Visser en de kunstenaar.' De achterwand van de gigazaal is bedekt met een immense potloodpentekening in pasteltinten, een ontwerp van Sol

*'Visser had een gevoelige antenne voor kunst, hij wist wanneer iets goed was'*

LeWitt, met engelengeduld uitgevoerd door kunstenaars uit Maastricht. Huijts: 'Uiteraard was het formaat bij Visser veel kleiner, maar de verhoudingen zijn hetzelfde. Zeker als je heel dichtbij gaat staan is het heel contemplatief.'

### Zinderende beleving

En ja, na afloop van de tentoonstelling wordt de muur weer gewoon gewit. Grijzend: *'That's life!'*

We wandelen naar de overzijde van het museum waar het Bonnefanten werk uit eigen collectie heeft geplaatst dat nauw aansluit bij de Visser-collectie. 'Hier zie je op een mooie manier dat beide collecties raakvlakken hebben. Zowel de *minimal art* als werk in de Europese conceptuele traditie.' Aan het einde van de vleugel komen we in een grote zaal waar als

imposant slotakkoord een serie van vijf schilderijen van Ellsworth Kelly hangen. Huijts: 'Vooral als je dichterbij gaat staan, word je helemaal opgezogen door de schilderijen met die onontkoombare, haast intimiderende kleurvlakken.' Hij gaat pal voor een schilderij staan met een blauwe en een groene helft. 'Moet je kijken naar dat blauw, dat verandert naarmate je verder weg gaat staan. Dat komt omdat het groen anders werkt, als je er dichtbij staat. Dan bloedt het groen door in het blauw. Ik vind dit een verpletterende, zinderende beleving.' ↗

